

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

שם הקורס: מבוא לתלמוד בבלי

שם המרצה: הרב ישראל ביבי

אופי הקורס: מתקשב

היקף הקורס: 1 ש"ש

שנת לימוד: תשע"ח

מטרות הקורס:

1. התלמיד יכיר את פועלם של אמוראי בבל וסדר דורותיהם.
2. התלמיד יכיר את מבנה התלמוד וצורתו, ייחשף למחקר התלמודי, לדעות השונות סביב ערכת התלמוד בבלי, התהוותו, וחתימתו.
3. התלמיד ירכוש כלים ומיומנויות להכרת מבנה הסוגיה התלמודית ומונחיה המתודולוגיים.

ראשי פרקים:

1. הקדמה- המעבר ממשנה לתלמוד, משמעות המילה 'תלמוד', 'גמרא'.
2. אמוראי בבל- הישיבות בבבל, הקשרים בין בבל לארץ ישראל, סדר דורותיהם, פועלם.
3. התלמוד בבלי- מבנה וצורה, התהוות התלמוד, עריכתו וחתימתו.
4. הסוגיה ומונחיה המתודולוגיים- מבנה הסוגיה, סוגיות מותלפות, סוגיות מאוחרות.
5. מפרשי התלמוד- ספרות הפירושים והחידושים.
6. התלמוד בבלי כיום- נוסח התלמוד, כתבי יד, הדפוס, הצנזורה.
7. סמכות התלמוד בבלי וקבלתו.

דרכים ואמצעי הוראה:

קורס מתקשב-יוצג בפני התלמיד סיכומים ומאמרים לקריאה. מחולק לשבע יחידות לימוד. על כל יחידת לימוד תינתן מטלה. יתאפשר לתלמיד לתקשר עם המרצה דרך המייל או פלאפון ולהתייעץ סביב החומר המוצג.

חובות הקורס:

1. עשיית המטלות על יחידות הלימוד.
2. מבחן מסכם.

מרכיב הציון הסופי:

- עשיית המטלות: 50%
- מבחן מסכם: 50%

ביבליוגרפיה נבחרת:

- אלבק, ח, מבוא לתלמודים, תל אביב, דביר, תשכ"ט (פרקים נבחרים)
אפשטיין, י"נ, מבואות לספרות האמוראים, ירושלים, מאגנס, תשנ"ג. (פרקים נבחרים).
הבלין, ש"ז, "תלמוד בבלי", האנציקלופדיה העברית, לב, עמודים 862-863
הבלין, ש"ז, מסורת התורה שבעל פה, יסודותיה, עקרונותיה והגדרותיה, אורות ישראל מכללה
אקדמית לחינוך, תשע"ב (פרקים נבחרים)
זווין, ש"י, (עורך), אנציקלופדיה תלמודית, ירושלים, תשנ"ז, 'הלכה כבתראי', כרך ט, טורים שמא-
שמה
כהן, א, רבנן סבוראי וכללי הלכה, סיני, קיא (תשנ"ג) עמ' קפד-קצא
מלמד, ע"צ, פרקי מבוא לספרות התלמוד, ירושלים, תשל"ג
עץ חיים, 'התלמוד בבלי', י"ד גילת ואחרים (עורכים), מבוא לתורה שבעל פה יחידה 5, תל אביב,
האוניברסיטה הפתוחה, תשנ"ב
פרומן, י, התלמוד כהוויתו, שדמות מחולה, ישיבת ההסדר שדמות נריה, תשס"ב
קורמן, א, בירור המושג "רבינא ורב אשי סוף הוראה", שמעתין כד, 90, תשמ"ז, עמ' 41-45